

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 230.340 van 26 februari 2015
in de zaak A. 210.646/X-15.615.**

In zake : 1. Jan WITTERS
 2. Magda PAZEN
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Marc Schildermans
 kantoor houdend te 3670 Meeuwen-Gruitrode
 Gruitroderbaan 39/1
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Sven Vernailen
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 5 november 2013, strekt tot de nietigverklaring van “het Ministerieel besluit van de Vlaamse Minister van Mobiliteit en Openbare Werken dd. 7 augustus 2013 waarbij beslist werd : ‘Enig artikel. In het algemeen belang moeten voor de realisatie van de aanleg van fietspaden en riolering langs de N73 op het grondgebied van de gemeente Meeuwen-Gruitrode tussen de kmp. 19,193 en kmp. 20,535, de onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Meeuwen-Gruitrode onmiddellijk in bezit worden genomen. Op de bijgaande door de minister ondertekende plans 1M3D8G G 028926 en 1M3D8G G 028927 00, zijn die onroerende goederen g[...]eel ingekleurd. De onroerende goederen, aangeduid op deze plans 1M3D8G G 028926 en 1M3D8G G 028927 00 worden onteigend overeenkomstig de bepalingen van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten algemenen nutte’”.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Ann Van Mingeroet heeft een verslag opgesteld.

De verwerende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 30 januari 2015.

Staatsraad Pierre Lefranc heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Marc Schildermans, die verschijnt voor de verzoekende partijen, en advocaat Shauna De Leener, die *loco* advocaat Sven Vernaillen verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Ann Van Mingeroet heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. De verzoekende partijen zijn eigenaar van een perceel met woonhuis gelegen aan de Toekomststraat 20 te Meeuwen-Gruitrode, kadastraal

bekend sectie A, nr. 75/e6. In de tabel der innemingen op het onteigeningsplan 1M3D8G G 028927 00 bij het bestreden besluit wordt het perceel van de verzoekende partijen aangeduid als inneming 85.

4. Op 16 december 2009 wordt tussen het Vlaamse Gewest, de gemeente Meeuwen-Gruitrode en de Vlaamse Vervoersmaatschappij een overeenkomst gesloten met het oog op de aanleg van fietspaden langs de gewestweg N73.

Aan deze overeenkomst ging een projectnota vooraf van september 2009. De opmaak van deze projectnota berust op de streefbeeldstudie van februari 2006, namelijk “Opmaak streefbeeld N73 van kanaal Noord te Bree tot N74 te Hechtel-Eksel”. De projectnota wordt op 27 oktober 2009 conform verklaard.

5. Bij schrijven van 5 oktober 2009 laat de eerste verzoekende partij haar bezwaren kennen aan het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Meeuwen-Gruitrode omtrent het dossier “aanleg fietspaden N 73”:

“Naar aanleiding van de hoorzitting op dinsdagavond 29/9 laatsleden in het buurthuis van Ellikom en na het inkijken van de plannen, heb ik persoonlijk toch een aantal opmerkingen.

[...]

Het aanleggen van fietspaden langs beide zijden van de N73 kan ik alleen maar toejuichen. Dat ik daarvoor een stuk eigen grond moet opofferen is voor mij geen punt.

Maar ik merk nu dat de busstopplaats op de N73 richting Bree opgeschoven en ingepland zal worden ter hoogte van mijn tuin.

Ik vind dit een zeer vreemde zaak : [...].

[...]

Daarom mijn verzoek : ofwel behoud van de huidige busstopplaats of de nieuwe inplanting een 20-tal meter verder richting Bree verplaatsen.

[...]”.

6. Op 11 augustus 2012 richt de eerste verzoekende partij zich tot De Lijn met haar bezwaar ten aanzien van de inplanting van de bushalte in haar tuin. Zij verzoekt De Lijn “om te overwegen de halteplaats op een andere plek in te plannen, bijvoorbeeld een twintigtal meter richting Bree en dan ook nog op

grond van de gemeente zelf”. Een andere mogelijkheid die de eerste verzoekende partij voorstelt is “de halte plannen ter hoogte van de Toekomststraat die men wil afsluiten”. Als laatste alternatief stelt de eerste verzoekende partij voor om de halte te laten waar ze nu is.

De Lijn beantwoordt dit schrijven op 6 september 2012 onder meer als volgt:

“[...]

Het alternatief dat u voorstelt om de bushalte in te planten ter hoogte van de afgesloten toekomststraat is ons inziens geen optie omdat de halte dan pal voor uw woning komt te liggen. Dat proberen wij zoveel mogelijk te vermijden.

Het tweede alternatief dat u voorstelt om de halte verder richting Bree te verplaatsen is volgens ons ook geen oplossing. Daardoor komt de halte volledig buiten woongebied te liggen. Gezien ons klanten daar wonen, en een zo goed mogelijke bediening van woonzones onze decretale opdracht is, is ook dat voor De Lijn dus geen alternatief.

Tot onze spijt kunnen wij dus niet positief antwoorden op de door u voorgestelde alternatieven.

[...]”.

7. Bij het bestreden besluit van 7 augustus 2013 wordt beslist dat in het algemeen belang voor de realisatie van de aanleg van fietspaden en riolering langs de N73 op het grondgebied van de gemeente Meeuwen-Gruitrode de onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Meeuwen-Gruitrode, die op de bijgevoegde plannen 1M3D8G G 028926 00 en 1M3D8G G 028927 00 geel zijn ingekleurd, onmiddellijk in bezit moeten worden genomen en moeten worden onteigend overeenkomstig de bepalingen van de wet van 26 juli 1962 ‘betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte’ (hierna: de wet van 26 juli 1962).

Het bestreden besluit bevat onder meer de volgende motivering:

“Gelet op het feit dat er naast de aanleg van fietspaden ook rioleringswerken voor de aanleg van een gescheiden riolering worden gepland en dit voornamelijk op het grondgebied van de gemeente Meeuwen-Gruitrode;

Gelet op het feit dat de aanleg van fietspaden voorzien wordt langs de gewestweg N73 voor het vak Peer – Meeuwen-Gruitrode – Bocholt vanaf

de Laarderheidestraat (grondgebied Peer) tot aan de Toekomststraat (op het grondgebied van de gemeente Bocholt tot op de grens met de stad Bree)

Gelet op het feit dat de fietsers momenteel aan de kant van de rijbaan moeten rijden en dat dit een zeer onveilige verkeerssituatie is;

Gelet op de ongevallencijfers uit de periode 2003-2005, waaruit blijkt dat er meer dan 20 ongevallen zich hebben voorgedaan; dat in een aantal van deze gevallen ook fietsers bij de slachtoffers te betreuren vielen;

Gelet op het feit dat naar functioneren van de N73 toe er een aantal zwarte punten voorkomen, evenals onveilige of ontbrekende laterale fietsvoorzieningen over bepaalde wegdelen;

Gelet op de noodzaak om veilige fietsvoorzieningen aan te leggen gezien het zeer belastend vrachtverkeer op de N73;

Gelet op het feit dat de N73 opgewaardeerd is tot een primaire weg – type II;

Gelet op het feit dat de gewestweg N73 één van de belangrijkste functionele fietsroutes is in het bovenlokale functionele fietsroutenetwerk;

Overwegende dat de concrete aanleiding van dit project overwegend vanuit verkeerstechnisch oogpunt moet bekeken worden, in het bijzonder de veiligheid van de fietsers, dat het ontbreken van de nodige veilige fietsvoorzieningen een belangrijk aandachtspunt is;

Overwegende dat de N73 aldaar momenteel bestaat uit een hoofdrijbaan zonder middenberm en dat de nodige veilige fietsvoorzieningen ontbreken;

Overwegende dat de N73 het noorden van de provincie Limburg doorsnijdt in oost-westelijke richting en een verbinding vormt tussen de verschillende steden en gemeenten in de omgeving; dat de belangrijkste hiervan Bree, Peer en Leopoldsburg zijn;

Overwegende dat de thans ontbrekende fietspaden en fietsvoorzieningen leiden tot heel wat conflictsituaties tussen de zwakke weggebruiker en het gemotoriseerde verkeer;

Overwegende dat dit project perfect aansluit bij de voor de zwakke weggebruikers beoogde mobiliteit en veiligheid;

Overwegende dat dit project een partnership is tussen o.m. de gemeente Meeuwen-Gruitrode en het Vlaamse Gewest;

Overwegende dat de onteigeningen volgens hierna vermelde plannen 1M3D8G G 028926 00 en 1M3D8G G 028927 00 nodig zijn voor de realisatie van de aanleg van fietspaden en riolering langs de N73 op het grondgebied van de gemeente Meeuwen-Gruitrode van kmp.19,193 tot 20.535;

Overwegende dat deze aanleg van veilige fietspaden zo spoedig mogelijk gerealiseerd dient te worden om de problematiek inzake de verkeersveiligheid te verbeteren;

Overwegende dat de onteigeningen van de voor de realisatie van dit project vereiste percelen derhalve dringend gerealiseerd [dienen] te worden.”

IV. Belang

Standpunten

8. De auditeur stelt in haar verslag ambtshalve de vraag of, nu uit de stukken van het dossier blijkt dat de verzoekende partijen *in se* enkel bezwaar hebben tegen de inplanting van de bushalte op hun perceel, een eventuele nietigverklaring van het bestreden besluit zou kunnen beperkt worden tot de voorziene inname op het perceel van de verzoekende partijen voor de inplanting van de bushalte, zijnde de verbreding op het perceel nr. 75/e6 ten opzichte van de andere innemingen. De partijen werden in het auditoraatsverslag uitgenodigd hierover standpunt in te nemen in hun laatste memories.

9. In haar laatste memorie gedraagt de verwerende partij zich dienaangaande naar de wijsheid van de Raad van State, doch benadrukt zij dat de inplanting van de bushalte ter hoogte van het perceel van de verzoekende partijen noodzakelijk is, zoals blijkt uit het schrijven van De Lijn van 6 september 2012.

10. Ook de verzoekende partijen gedragen zich in hun laatste memorie naar de wijsheid van de Raad van State wat betreft de ambtshalve gestelde vraag.

Beoordeling

11. Uit de stukken van het dossier blijkt dat de verzoekende partijen zich door het bestreden besluit enkel gegriefd voelen in zoverre hun perceel wordt ingenomen met het oog op de inplanting van een bushalte. Het belang van de verzoekende partijen is derhalve beperkt tot dat deel van de inneming op het perceel nr. 75/e6 dat wordt onteigend met het oog op de inplanting van de bushalte, of, met andere woorden, tot inneming nr. 85 in zoverre deze de inneming nodig voor de aanleg van het fietspad en de riolering, in vergelijking met de andere innemingen, overstijgt.

Ambtshalve wordt vastgesteld dat het beroep dan ook slechts ontvankelijk is in de zonet aangegeven mate en het enig middel zal dan ook enkel in die mate worden onderzocht.

V. Onderzoek van het enig middel

Standpunt van de partijen

12. De verzoekende partijen leiden een enig middel af uit “de schending van artikel 1 van de wet van 26 juli 1962 [...], van de motiveringsplicht *ex* artikelen 2, 3 en 5 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ [hierna: de formelemotiveringswet], van de beginselen van behoorlijk bestuur en meer in het bijzonder het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel alsook machtsoverschrijding”.

In een tweede middelonderdeel zetten de verzoekende partijen uiteen dat zich vlak naast hun perceel een groot perceel bevindt dat eigendom is van de gemeente Meeuwen-Gruitrode dat minstens evenwaardig is en even goed gebruikt kan worden voor de aanleg van de volledige busstrook. De inneming van een stuk grond op dit perceel van de gemeente heeft een veel minder grote impact dan de voorgenomen inneming op het perceel van de verzoekende partijen. De mogelijkheid om de bushalte slechts 25 meter verder aan te leggen op dit perceel werd echter niet onderzocht, minstens maakt het bestreden besluit hier geen melding van. Bovendien werd evenmin nagegaan of de bushalte eventueel ter hoogte van de aansluiting van de Toekomststraat met de N73 zou kunnen worden aangelegd. Het verkeersplan voorziet immers dat de Toekomststraat ter hoogte van het kruispunt met de N73 volledig zal worden afgesloten voor het verkeer, zodat een bushalte op de plaats van de huidige bestaande aansluiting perfect mogelijk is en minder hinder voor de omwonenden zal veroorzaken. De verzoekende partijen menen dat het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel aldus werden geschonden.

13. Wat dit tweede onderdeel betreft, merkt de verwerende partij in haar memorie van antwoord op dat het de Raad van State niet toekomt om zich in de plaats van de overheid uit te spreken over wat de beste plaats voor de bushalte zou zijn. Het zorgvuldigheidsbeginsel en het door de verzoekende partijen aangevoerde proportionaliteitsvereiste kunnen slechts geschonden zijn indien de overheid een beslissing neemt die dermate afwijkt van het normale beslissingspatroon, dat het gewoon niet denkbaar is dat een zorgvuldig handelend bestuur in dezelfde omstandigheden tot deze besluitvorming komt.

De verwerende partij merkt op dat er reeds voorafgaandelijk overleg is geweest tussen de verzoekende partijen en de verwerende partij omtrent de locatie en de mogelijke alternatieven voor de bushalte. Middels het schrijven van 6 september 2012 heeft De Lijn uitvoerig aangegeven waarom de alternatieven van de verzoekende partijen niet in aanmerking kunnen worden genomen. Hieruit blijkt dat de overheid wel degelijk rekening heeft gehouden met de alternatieven die door de verzoekende partijen werden voorgesteld.

De verwerende partij besluit dat uit hetgeen de verzoekende partijen aanvoeren niet blijkt dat de overheid is uitgegaan van feitelijk onjuiste gegevens en dat haar beslissing kennelijk het resultaat is van een grondig onderzoek waarbij verschillende alternatieven in rekening werden gebracht. Rekening houdend met deze gegevens, tonen de verzoekende partijen niet aan dat de verwerende partij bij het nemen van het bestreden besluit tekort is geschoten aan het zorgvuldigheids- en evenredigheidsbeginsel.

14. In de memorie van wederantwoord voeren de verzoekende partijen geen wezenlijk nieuwe argumenten aan.

Beoordeling

15. Het zorgvuldigheidsbeginsel houdt onder meer in dat de overheid haar besluiten op een zorgvuldige wijze moet voorbereiden door de relevante gegevens en de op het spel staande belangen te inventariseren en deze

gegevens en belangen tegen elkaar af te wegen in het licht van het doel van het besluit.

16. Met de verzoekende partijen dient te worden vastgesteld dat nergens uit het bestreden besluit enige afweging blijkt omtrent de plaatsing van de bushalte.

17. De verwerende partij stelt dat er wel een afweging heeft plaatsgevonden en verwijst dienaangaande naar het schrijven van De Lijn van 6 september 2012.

Nog daargelaten de vaststelling dat niet blijkt dat de onteigenende overheid zich de daarin vervatte motieven heeft eigen gemaakt, dient alleszins te worden vastgesteld dat ook dit schrijven van De Lijn van 6 september 2012 niet getuigt van een zorgvuldige afweging.

Het voormelde schrijven vormt immers slechts een antwoord op de brief van 11 augustus 2012 van de eerste verzoekende partij en bespreekt enkel de daarin voorgestelde alternatieven. Aldus blijkt niet dat ook andere mogelijke locaties bij de afweging werden betrokken.

Daarenboven komt het antwoord van De Lijn op de alternatieven van de eerste verzoekende partij, niet als afdoende voor. Zo wordt de optie om de bushalte in te planten ter hoogte van de af te sluiten Toekomststraat afgewezen als “geen optie”, “omdat de halte dan pal voor [de] woning [van de verzoekende partijen] komt te liggen” en De Lijn dat “zoveel mogelijk [tracht] te vermijden”. Nochtans voorziet ook het onteigeningsplan 1M3D8G G 028927 00 een inplanting voor de woning van de verzoekende partijen. Ook de stelling dat het tweede alternatief “om de halte verder richting Bree te verplaatsen [...] ook geen oplossing [is]” omdat “de halte [daardoor] volledig buiten woongebied [komt] te liggen”, overtuigt niet en valt meer bepaald niet te rijmen met de vaststelling dat het door de verzoekende partijen als alternatief aangewezen onbebouwde perceel van de gemeente, namelijk het

perceel kadastraal bekend sectie A, nr. 75/d6, zich net naast het perceel van de verzoekende partijen bevindt en ook dit gemeentelijk perceel door het bestreden besluit voor een gedeelte wordt ingenomen met het oog op de inplanting van de bushalte (inneming 86).

18. Uit het voorgaande volgt dat niet blijkt dat een zorgvuldige belangenafweging is voorafgegaan aan de beslissing tot inneming van een deel van het perceel van de verzoekende partijen met het oog op de inplanting van een bushalte.

19. Het tweede onderdeel van het middel is in de aangegeven mate gegrond.

VI. Rechtsplegingsvergoeding

20. Er kan niet worden ingegaan op de vraag van de verzoekende partijen in de laatste memorie om de verwerende partij te veroordelen tot het betalen van een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro. Het koninklijk besluit van 28 maart 2014 ‘betreffende de rechtsplegingvergoeding bedoeld in artikel 30/1 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State van 12 januari 1973’ is, gelet op zijn artikel 9, slechts van toepassing op de annulatieberoepen ingediend vanaf 2 april 2014.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt het besluit van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken van 7 augustus 2013 betreffende onteigeningen ten algemenen nutte waarbij wordt bepaald dat in het algemeen belang voor de realisatie van de aanleg van fietspaden en riolering langs de N73 de onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Meeuwen-Gruitrode tussen de kmp. 19,193 en kmp. 20,535, die op de bijgaande plans 1M3D8G G 028926 00 en 1M3D8G G 028927 00 geel zijn ingekleurd, onmiddellijk in bezit worden genomen en dat deze goederen

worden onteigend overeenkomstig de bepalingen van de wet van 26 juli 1962 ‘betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemene nutte’, in zoverre het besluit betrekking heeft op dat deel van de inneming op het perceel kadastraal bekend sectie A, nr. 75/e6 (inneming nr. 85) dat de inplanting van een bushalte beoogt, en dus in zoverre de inneming nr. 85 de inneming nodig voor de aanleg van het fietspad en de riolering, in vergelijking met de andere innemingen, overstijgt.

De Raad van State verwerpt het beroep voor het overige.

2. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 350 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zeventwintig februari 2015, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,
bijgestaan door	
Greta Scheveneels,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Greta Scheveneels

Johan Lust